

Hvad koster dyrevelfærd egentlig?

Erfa-grupper giver svaret

I projektet 'Længe leve den økologiske malkeko' får mælkeproducenterne adgang til erfagrupper og viden om indsatser, der kan gennemføres på egen gård - og ikke mindst får landmanden hjælp til at lave en økonomisk konsekvensberegning på dyrevelfærdsindsatsen

DYREVELFÆRD
AF IRENE BRANDT-MØLLER

Der er rigtig mange gode grunde til at holde liv i en økologiske malkeko. Dels de ideologiske: Det stemmer fint med de økologiske grundprincipper om sundhed og retfærdighed. Dels hensynet til klimaet og forbrugernes forventninger til den økologiske produktion. Og sidst men ikke mindst udsigten til, at landmandens økonomi kan blive bedre, hvis malkekøerne får lov at leve længere end de ca. fem år og tre laktationer, som er gennemsnittet i de økologiske malkebesætninger i dag. Dette er i grove træk baggrunden for projektet 'Længe leve den økologiske malkeko', som blev startet i 2019, og som fortsætter til udgangen af 2020.

I december var medlemmerne af projektets to erfagrupper inviteret til fællesmøde i Økologiens Hus i Århus.

»I løbet af 2019 har vi haft fokus på konsekvensanalyser, yver- og klovsundhed, strategier for ungdyr-opdræt og forlænget laktation. Vi har været på to bedriftsbesøg hos landmænd, der allerede har opnået en høj levealder i deres besætning, hvor vi dels har snakket om yversundhed og celletal, dels har talt om goldkofodring,« sagde projektleder Julie Cheron Schmidt Henriksen fra Økologisk Landsforening. Derudover har deltagerne i erfagrupperne på skift været værter for vores erfamøder.

Fire fokusområder

I projektet arbejder deltagerne med fire områder, som tilsammen eller hver for sig kan bidrage til at forlænge malkekoens liv.

Fokus på sundhed - herunder yver- og klovsundhed er med til at reducere sygdom i besætningen. Har man samtidig fokus på kalve og kviers sundhed, får man sundere malkekøer på sigt.

Fokus på goldkofodring og -management er også med til at sænke sygdom i besætningen, samtidig med at det kan give bedre opstart efter kælvning.

Fokus på forlænget laktation, kønssorteret sæd og inseminering med kødkvægssæd resulterer i fær-

Der blev arbejdet koncentreret med konsekvensberegningerne på fællesmødet for de to erfagrupper i projektet. Fra venstre ses: Holger Schmidt fra Horne, Brian Pedersen fra Havredal Praktiske Uddannelse, Preben Madsen fra Vildbjerg, Anne Grethe Hansen fra Give, Lars Arne Hjort Nielsen fra Seges, halvt skjult Louise Hilligsøe fra ØkologiRådgivning Danmark, som er projektmedarbejder, og John Langke, der er fodermester hos Torben Bach i Års. Foto: Irene Brandt-Møller.

re kalve, og dermed kan dette område bane vej for en tilpasset strategi for kvier til malkehold.

Fem nøgletal

En vigtig del af projektet er muligheden for at sammenligne forskellige mælkeproducenters arbejde med forlænget holdbarhed i besætningen. Dette sker ved hjælp af fem nøgletal for henholdsvis: Levealder pr. ko, malkeår pr. ko, livsydelse pr. ko, udskiftningsprocent og sygdomsfrekvens.

»Men selvom vi arbejder ud fra nøgletal, så er der ikke ét simpelt svar på, hvordan vi opnår en højere levealder for malkekøerne,« sagde Julie Cheron Schmidt Henriksen. Hun fortsatte:

»For ingen bedrifter er ens. Bedrifterne imellem er der forskel på landmandens mål for sin besætning. Der er forskel på udgangspunktet, og rammerne er ikke ens, for der er store forskelle på staldd typer, antal årscykl, bygninger, areal m.m. Og endelig er der forskelle på det økonomiske råderum fra bedrift til bedrift.«

Anbefalingen i projektet til deltagerne er derfor, at de hver især finder de indsatser, de selv har lyst til at arbejde med, og som passer ind i de øvrige strategier for bedriften.

»Men den største udfordring er, at der går flere år, før man finder ud af, om strategien var god. Af netop denne grund er det faktisk en stor fordel at kunne spare med kollegaerne i erfagrupperne,« sagde Julie Cheron Schmidt Henriksen.

Falder fra

I 2020 vil der i projektet fortsat være fokus på konsekvensanalyser. Derudover tages emner som holdbarheds-

profiler, velfærdsvurderinger og klimaberegninger op i erfagrupperne.

Deltagerne på fællesmødet var dog enige om to ting: De har stort udbytte af at komme rundt hos hinanden og se, hvordan kollegaerne i praksis tackler arbejdet med at forlænge malkekoens liv. Ligesom der også var enighed om, at fraværet i de to erfagrupper er lidt for højt.

Normalt betaler landmændene, der deltager i erfagrupper, et deltagerbeløb, som dækker faciliteringen af erfagrupperne; men da de to erfagrupper i projektet er en del af selve projektet, er det gratis for landmændene at deltage, hvilket flere deltagere på fællesmødet nævnte som en mulig årsag til, at fraværet indimellem har været lidt for stort.

Køerne står i kø

Hver bedrift, som deltager i erfagrupperne, har fået udarbejdet en SimHerd-konsekvensanalyse, som viser økonomien i fem - syv managementforbedringer, som kan bidrage til forlænget holdbarhed af køerne i malkestalden.

På fællesmødet bad Julie Cheron Schmidt Henriksen deltagerne om at vælge to af de beskrevne forbedringer, som de hver især ønskede at arbejde videre med.

Anne Grethe Hansen fra Give, der har en besætning på 270 krydsningskøer, fortalte, at vandsenge har vist sig at være meget populære i bedriftens stalde.

»Vi fik vandsenge i 40 båse i august, og nu står køerne i kø, for at ligge i disse båse, selvom det er båsene med vandmadrasserne, der er længst væk fra malkestalden. Nu skal vi have 180 mere,« fortalte Anne Grethe Hansen.

Hun forventer, at denne investering vil nedbringe forekomsten af sygdomme i besætningen markant. Blandt andet er celletallet faldet fra 200.000 til 150.000 med 40 nye madrasser.

Blandt de andre deltagere var der lyst til at arbejde videre med emner som reduktion af antallet af ungdyr ved at bruge mere sæd fra kødkvæg, nedbringelse af antallet af dødfødte kalve ved at sikre, at koen kommer i kælvningsboks i tide, forlænget laktation og mere fokus på yversundhed.

Nyt værktøj i pipelinen

Inden mødet blev afsluttet, fortalte Lars Arne Hjort Nielsen, der er specialkonsulent hos Seges, om et nyt bedriftsspecifikt værktøj i DMS, som giver den enkelte landmand mulighed for at bench marke sit eget arbejde med holdbarhedsprofiler i malkebesætningen.

»Vi kan konstatere, at der er meget store forskelle fra bedrift til bedrift,« sagde Lars Arne Hjort Nielsen, da han præsenterede værktøjet.

Værktøjet kan blandt andet hjælpe landmanden med at få styr på kvierne. Ifølge Lars Arne Hjort Nielsen er det kun 20 pct. af alle kviekalve, der ender med selv at kælvne, men det præcise tal og årsagen til det store tab kender de færreste.

»Men det kan vi nu registrere,« sagde Lars Arne Hjort Nielsen.

Ikke for enhver pris

Værktøjet er netop blevet tilgængeligt i DMS i en betaversion. På sigt udvides programmet, så man kan bench marke sin bedrift mod de 10 pct. dygtigste bedrifter.

Julie Cheron Schmidt Henriksen understregede, at koens levealder selvfølgelig har betydning for, hvordan den forrentes.

»Men målet med vores projekt er ikke ældre køer for enhver pris. I stedet sigter vi mod høj dyrevelfærd, som så giver lang holdbarhed,« sagde hun.

Vil du vide mere:

► Julie C. S. Henriksen
jch@okologi.dk

Hvad er Simherd-modellen?

- SimHerd er et program, som simulerer hvert dyr i besætningen over 10 år, og samtidig tager højde for sammenhænge mellem produktion, sundhed og reproduktion.
- Automatisk overførsel af besætningens egne nøgletal gør det muligt at foretage besætningsspecifikke analyser. Programmet simulerer også dynamikken i en besætning med køb/salg af kvier, lavestående køer sendes til slagtning osv.
- Udgangspunktet er en prognose ud fra de resultater, der opnås i besætningen i dag.
- Derudfra beregnes produktionsmæssige og økonomiske konsekvenser, hvis der laves strategiske eller managementmæssige ændringer i besætningen.

KILDE: WWW.SIMHERD.COM